

Република Македонија Министерство за финансии

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- трет квартал 2018 година -

Резиме

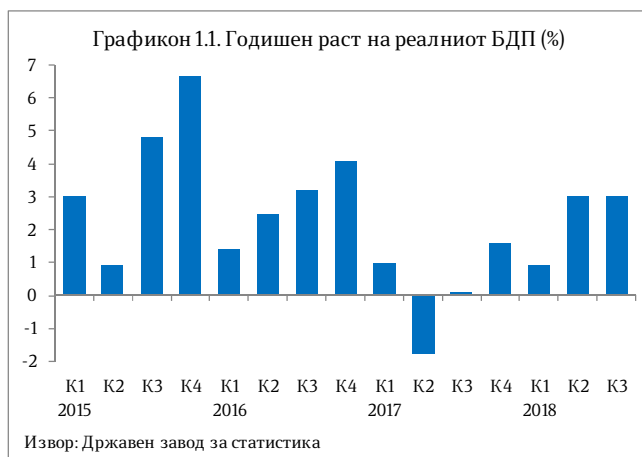
- **Бруто домашниот производ** во К-3-2018 во однос на истиот квартал од 2017 година забележа раст од 3,0% на реална основа. Анализирани по сектори, економскиот раст се должи на позитивните остварувања во услужниот и во индустрискиот сектор, додека гледано по расходните компоненти, позитивен придонес врз растот имаат потрошувачката и нето-извозот;
- **Бројот на вработени** во К-3-2018 е повисок за 2,2% во однос на истиот квартал од 2017 година. **Бројот на невработени** се намали за 5,7%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-3-2018 на 20,8%;
- Просечната **бруто-плата** во К-3-2018 изнесува 35.563 денари и бележи раст од 5,5% на номинална основа, односно раст од 3,9% на реална основа, споредено со бруто-платата во К-3-2017;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-3-2018 се повисоки за 3,2%, а вкупните **буџетски расходи** за 2,4% споредено со истиот квартал од 2017 година;
- **Стапката на инфлација** во К-3-2018, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 1,6% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-3-2018 се зголеми за 2,4% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-3-2018 бележи раст од 1,8% на квартална основа;
- Во К-3-2018 е забележан раст на **извозот на стоки** од 15,8% и на **увозот на стоки** од 11,9% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 13,6%;

Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	5
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Приходи по буџетски корисници	7
3.3. Буџетски расходи според економската класификација	8
3.4. Расходи по буџетски корисници.....	9
3.5. Буџетски дефицит и државен долг.....	11
4. Инфлација и монетарни движења	11
5. Надворешен сектор	14
5.1. Надворешнотрговска размена.....	14
5.2. Платен биланс.....	16

1. Економска активност

Бруто-домашниот производ (БДП) во К-3-2018 во однос на истиот квартал од 2017 година забележа реален раст од 3,0%, колку што изнесуваше и во вториот квартал, со што просечниот раст во првите три квартали од 2018 година изнесува 2,3%¹. Номиналниот раст на БДП во К-3-2018 изнесува 7,0% на годишна основа.

Анализирано по сектори, економскиот раст во К-3-2018 се должи на позитивните остварувања во услужниот и индустрискиот сектор, додека градежништвото и земјоделскиот сектор имаа негативен придонес врз растот.

Растот во **услужниот сектор** изнесува 4,2% на реална основа, што се должи на зголемената активност во дејностите: Трговија, транспорт и угостителство од 9,4%, Уметност, забава, рекреација и

останати услужни дејности од 17,0%, Стручни, научни, технички и административни дејности од 7,7%, Финансиски и дејности на осигурување од 2,3% и Дејности во врска со недвижен имот од 0,4%, додека пад на активноста е забележан кај дејностите Јавна управа, одбрана, образование и здравство и Информации и комуникации од 1,8% и 1,7% соодветно.

Индустрискиот сектор забележа реален раст од 3,6%, главно како резултат на растот во Преработувачката индустрија од 4,1%. Согласно високофреквентните податоци, раст во К-3-2018 забележа и Снабдувањето со електрична енергија и гас, од 4,0%, додека Рударството забележа пад од 2,0%. Во рамки на **Преработувачката индустрија**, позначителен придонес врз растот имаа: производството на машини и уреди (33,4%), производството на моторни возила (18,0%), производството на метали (20,3%), производството на прехранбени производи (7,3%), производството на мебел (26,6%), производството на хемикалии и

¹ Државниот завод за статистика истовремено изврши нагорна ревизија на стапката на реален раст на БДП за првиот квартал на 0,9% од 0,1% претходно, а за вториот квартал блага надолна ревизија на 3,0% од 3,1% претходно.

хемиски производи (32,1%), производството на текстил (14,8%), производството на фармацевтски производи и препарати (10,6%) итн. Имено, позитивен годишен раст е регистриран кај 13 гранки, кои сочинуваат 52,4% од индустриското производство.

Падот во **земјоделскиот сектор** продолжи со послаба динамика споредено со претходниот квартал и во К-3-2018 изнесуваше 4,8%.

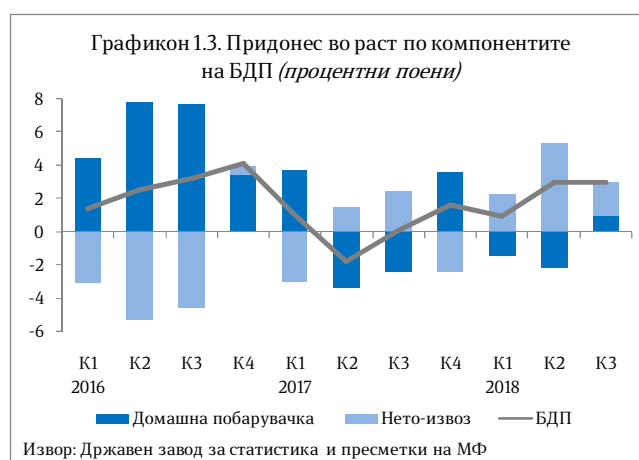
Активноста во **градежниот сектор** во К-3-2018 забележа пад од 2,6% на реална основа, во услови на умерен пад на вредноста на извршените градежни работи во земјата, како во делот на нискоградба, така и во делот на високоградба.

Анализирано според **расходната страна на БДП**, растот на економската активност во К-3-2018 е резултат на растот на потрошувачката и на позитивниот придонес на нето-извозот врз економскиот раст.

Извозот на стоки и услуги забележа годишен раст од 12,0% на реална основа, во услови на поволни движења на надворешната побарувачка, главно како резултат на извозот на капацитетите во слободните економски зони, поддржан и од солидните остварувања на дел од останатите извозни сегменти, како што се металната и прехранбената индустрија. **Увозот** на стоки и услуги забележа значително понизок раст од извозот, односно порасна за 7,5% на реална основа, со што нето-извозот придонесува со две третини во растот

на економската активност. Подетално за извозот и увозот на стоки во точка 5.1.

Домашната побарувачка, по негативниот придонес во претходните два квартала, во К-3-2018 позитивно придонесува кон економскиот раст, во услови на посилен раст на потрошувачката и поумерен пад на инвестициската побарувачка (Графикон 1.3).

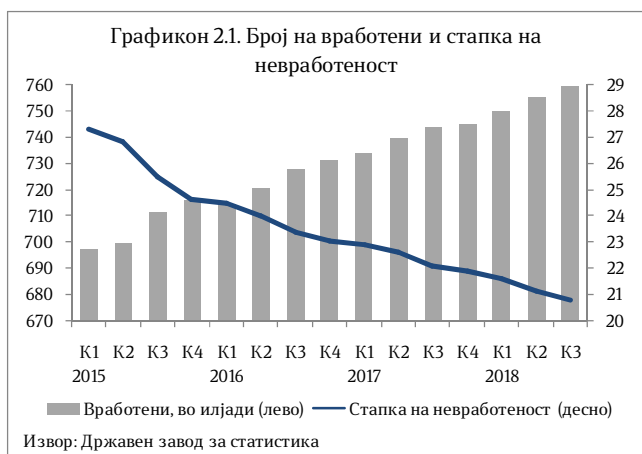
Потрошувачката забележа реален раст од 4,1%, со што продолжи да ја поддржува економската активност. Притоа, приватната потрошувачка забележа раст од 3,0%, во најголем дел како резултат на растот на расположливиот доход на домаќинствата, во услови на раст на вработеноста и платите во економијата (точка 2), поддржана и од зголеменото кредитирање на домаќинствата. Јавната потрошувачка забележа раст од 9,6% на реална основа, во услови на пораст на јавните расходи за здравствена заштита и плати.

Бруто-инвестициите во К-3-2018 се намалени за 8,5% на реална основа, по двојно повисокиот пад во претходниот квартал, што се должи на падот на

инвестициите во градежништво, во јавните капитални расходи. услови на намалена реализација на

2. Пазар на работна сила

Во К-3-2018 продолжија позитивните движења на пазарот на работна сила, така што според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица** е повисок за 2,2%, односно за 16,0 илјади лица во однос на истиот квартал во 2017 година, а најголем раст на вработеноста има во индустријата (12,7 илјади или 7,4%), по што следуваат градежништвото (1,3 илјади или 2,5%), услужниот сектор (852 или 0,2%) и земјоделството (477 или 0,4%).

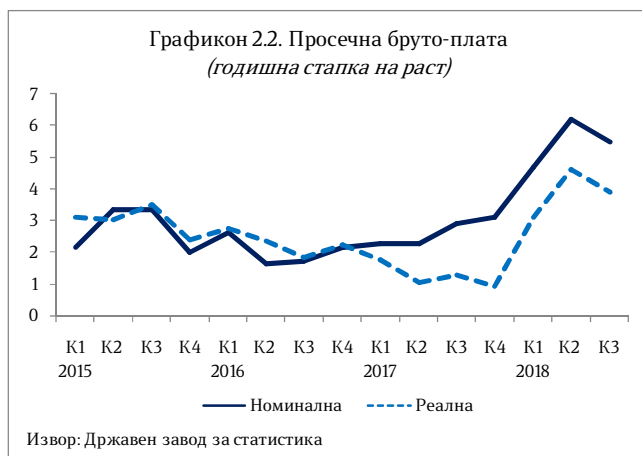
Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста има кај сите групи, при што најголем раст е забележан кај вработените за сопствена сметка, чии број е зголемен за 7,4 илјади или 7,6%, по кои следуваат вработените лица (приматели на плата) со раст од 5,0 илјади или 0,9%, семејните работници со раст од 2,4 илјади или 5,6% и работодавачите со раст од 1,2 илјади или 4,1%. **Стапката на вработеност** во К-3-2018 изнесува 45,1% и во однос на

истиот квартал во 2017 година е повисока за 0,9 п.п.

Растот на вработеноста е придружен со пад на **бројот на невработени**, кој е намален за 12,0 илјади лица, односно за 5,7% во однос на истиот квартал во 2017 година. Овие движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-3-2018 да се намали на 20,8%, односно за 1,3 п.п. во споредба со истиот квартал во 2017 година, а во однос на претходниот квартал истата е пониска за 0,3 п.п. (Графикон 2.1).

Гледано по возрасни групи, стапката на невработеност е најмногу намалена кај најмладата возрасна група (15-24 години), за 4,0 п.п. во однос на К-3-2017, со што изнесува 45,8%. Пад на невработеноста има и кај централната возрасна група (25-49 години), додека невработеност кај најстарата возрасна група (50-64 години) е зголемена. Според половата структура, стапката на невработеност е повеќе намалена кај машкото население (за 1,6 п.п.), која изнесува 21,0%, но е повисока за 0,5 п.п. од невработеноста кај жените, која е намалена за 0,9 п.п.

Бројот на активно население е зголемен за 4,0 илјади лица, односно за 0,4% на годишна основа. Активното население во К-3-2018 претставува 57,0% од вкупното работоспособно население и е зголемено за 0,2 п.п. во споредба со истиот квартал во 2017 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-3-2018 изнесува 24.212 денари и е повисока за 5,6% на номинална основа

споредено со истиот квартал во 2017 година, додека на реална основа, нето-платата регистрира зголемување од 4,0%. Просечната месечна **бруто-плата** во К-3-2018 изнесува 35.563 денари и бележи раст од 5,5% на номинална основа, односно раст од 3,9% на реална основа (Графикон 2.2).

Продуктивноста на трудот во К-3-2018 бележи зголемување за 0,8%, во услови на повисок раст на производството од растот на вработеноста.

3. Јавни финансии

3.1. Буџетски приходи според економската класификација

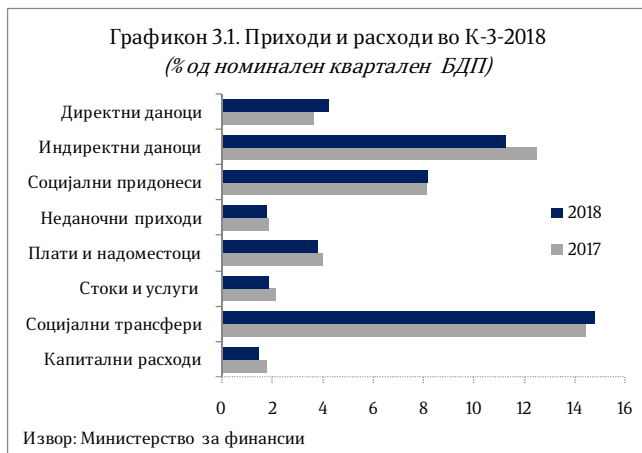
Вкупните буџетски приходи во К-3-2018 учествуваат со 26,7% во кварталниот БДП и се повисоки за 3,2% споредено со истиот квартал во 2017 година, што главно се должи на повисоката наплата на даночните приходи и социјалните придонеси за 4,8%, а неданочните приходи се зголемени за 0,2%. Притоа, кај даночните приходи е забележана повисока наплата кај персоналниот данок на доход, данокот на добивка, акцизите како и кај приходите од царински давачки, додека кај данокот на додадена вредност и другите даноци беше реализирана пониска наплата.

Наплатата на индиректните даноци во К-3-2018 е намалена за 3,8%, а кај директните даноци е забележано зголемување од 25,8% во однос на К-3-2017. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, приходите од директни

даноци го зголемија своето учество во БДП за 0,7 п.п., односно од 3,6% од кварталниот БДП во К-3-2017 на 4,3% во К-3-2018, додека учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-3-2018 изнесува 11,2% и е пониско за 1,3 п.п. во однос на К-3-2017.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 41,5% од вкупните даночни приходи во К-3-2018, а се пониски за 8,4% споредено со истиот квартал минатата година. Во структурата на данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2017 година, приходите од акцизи се повисоки за 3,5%, а од царински давачки за 2,5%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е

забележано зголемување од 12,5%, а кај приходите од данокот на добивка значително зголемување од 47,1% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на зголемената наплата по основ на месечни аконтации и даночни биланси.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 7,7%, при што зголемување

3.2. Приходи по буџетски корисници

Буџетските приходи, односно приливот на средства во Централниот буџет се остваруваат главно преку **Министерството за финансии – функции на државата** и во К-3-2018 тие изнесуваат 30.804 милиони денари, односно 92,3% од приходите на сите буџетски корисници, а претставуваат 19,4% од годишниот план на овој буџетски корисник.

Во рамки на Министерството за финансии – функции на државата преовладуваат даночните приходи, кои претставуваат 85,9% од вкупните приходи и прилив на овој буџетски корисник, при што нивната наплата во К-3-2018 изнесуваше 23,7% од годишниот план. Средствата по основ на домашно

на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување и придонесите за вработување од по 7,7%, а кај придонесите за здравствено осигурување од 7,6%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 1,8% од кварталниот БДП, во К-3-2018 беа реализирани за 0,2% повеќе во однос на истиот квартал од 2017 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-3-2018 беа повисоки за 25,1% на годишна основа. Приходите по основ на **донации** од странство забележаа намалување за 52,3%.

задолжување изнесуваат 1.662 милиона денари, што претставува 5,4% од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Министерството за образование и наука оствари приходи кои изнесуваат 753 милиони денари, што претставува 2,3% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а претставуваат главно неданочни приходи, односно средства кои се остварени по основ на такси и надоместоци.

Следен буџетски корисник со најголеми приходи и прилив на средства е **Министерството за внатрешни работи**, кое има остварено приходи во износ од 376 милиони денари, односно

1,1% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници, а најголем дел претставува приливот на средства стекнати по основ на неданочни приходи. Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 4,3% од вкупните приходи и приливи. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната

врска

(<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

Во однос на **буџетските фондови**, најмногу приходи остварува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, кои во К-3-2018 изнесуваат 17.180 милиони денари и претставуваат 25,3% од годишниот план на Фондот.

3.3. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-3-2018, со учество од 28,2% во кварталниот БДП, забележаа повисока реализација за 2,4% споредено со истиот квартал во 2017 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 26,7% од кварталниот БДП, имаат учество од 94,7% во вкупните расходи и се реализирани за 3,1% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги се реализирани за 4,4% помалку, а расходите за плати и надоместоци за 1,5% повеќе во однос на истиот квартал во 2017 година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 66,7% во вкупните расходи, се реализирани за 5,8% повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 9,8% и учествуваа со 52,5% во вкупните расходи. Расходите за пензии, кои сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 4,7% и забележаа учество од 31,6% во вкупните

расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат и трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесуваа 13,4% и истите забележаа намалување од 4,8% споредено со третиот квартал во 2017 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 4,0%, а субвенциите и трансферите се намалени за 19,5%.

Расходите за каматни плаќања се намалени за 8,1% на годишна основа, при што расходите по камати на домашен долг забележаа намалување од 11,0%, а каматните расходи по надворешниот долг се намалени за 7,5%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 1,5% од кварталниот БДП се реализирани за 9,4% помалку споредено со истиот квартал во 2017 година и остварија учество од 5,3% во вкупните расходи.

3.4. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници², чиј вкупен годишен буџет претставува речиси 85% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во К-3-2018 реализираше 10.902 милиона денари или 25,0% од вкупниот буџет за 2018 година. Притоа, најголем дел (72,8%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 7.939 милиони денари или 25,1% од средствата наменети за 2018 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 19,3% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 26,2% (2.106 милиони денари) од планираните за 2018 година.

Во третиот квартал од 2018 година преку разделот **Министерство за финансии - функции на државата**³

реализирани се 6.638 милиони денари, што претставува 16,9% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 56,7% отпаѓаат на каматни плаќања, за што се потрошени 3.761 милион денари, односно 43,4% од средствата планирани за оваа намена во 2018 година. По основ на отплата на главнина отпаѓаат 25,9% од вкупните расходи, за што се реализирани 1.717 милиони денари или 7,6% од планираното.

Министерството за образование и наука во К-3-2018 изврши буџетски средства во износ од 5.172 милиона денари, што е 20,6% од вкупниот буџет за 2018 година. Најголем дел од расходите (63,4%) претставуваат тековни трансфери до единиците на локалната самоуправа, за што се потрошени 3.280 милиони денари или 23,8% од вкупно планираните средства. Платите и надоместоците се втора најзначајна ставка со учество од 16,1%, за што се потрошени 833 милиони денари, односно 23,8% од вкупно предвидените.

² Податоците се неконсолидирани и ги вклучуваат и одливите на средства.

³ Во рамките на овој раздел опфатени се активности како што се: навремено сервисирање на обврските на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА итн.

Во третиот квартал од 2018 година од страна на **Министерството за внатрешни работи** реализирани се вкупно 2.522 милиона денари, што претставува 24,5% од сопствениот буџет за 2018 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат платите и надоместоците со учество од 73,7%, за што се потрошени 1.858 милиони денари или 25,4% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 15,9%, за што се реализирани 400 милиони денари или 23,3% од годишниот план.

Во К-3-2018, **Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој** реализираше средства во износ од 554 милиони денари, што претставува 6,4% од планираните средства за тековната година, а 74,5% од нив отпаѓаат на субвенции и трансфери.

Министерството за здравство во третиот квартал од 2018 година реализираше буџетски средства во износ од 1.376 милиони денари, што е 20,7% од вкупниот буџет за 2018 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во расходите со 65,0%, за што се потрошени 895 милиони денари или 32,1% од средствата наменети за 2018 година. Стоките и услугите се втора најзначајна ставка со учество од 27,3% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена се потрошени 375 милиони денари, односно 18,7% од вкупно предвидените.

Министерството за одбрана во К-3-2018 изврши буџетски средства во износ

од 1.755 милиони денари, што е 26,9% од вкупниот буџет за 2018 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 53,1%, за што во К-3-2018 се реализирани 932 милиона денари, што претставува 24,7% од вкупно предвидените средства за тековната година. Капиталните расходи учествуваат со 26,3% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 461 милион денари, односно 56,0% од вкупно предвидените.

Министерството за транспорт и врски во третиот квартал од 2018 година реализираше средства во износ од 813 милиони денари, што е 13,4% од вкупниот буџет за 2018 година. Капиталните расходи имаат највисоко учество во вкупните расходи со 78,7%, а нивната реализација изнесува 12,3% односно извршени се 640 милиони денари. Субвенциите и трансферите изнесуваат 135 милиони денари, што е 21,9% од вкупно планираните, а 16,6% од расходите на овој буџетски корисник.

За **финансирање на дејностите од областа на културата**⁴ во К-3-2018 извршени се средства во износ од 764 милиони денари, што е 20,5% од вкупниот буџет за 2018 година.

⁴ Во рамки на овој раздел се поддржуваат програмите на установите од областа на културата во издавачката дејност, библиотекарството, филмската, музичката и сценско-уметничката дејност, заштитата на културното наследство, ликовната и галериската дејност, културно-уметничките манифестации, музејската и кинотечната дејност, меѓународната соработка од областа на културата, поддршката на младите таленти, организациите од областа на културата итн.

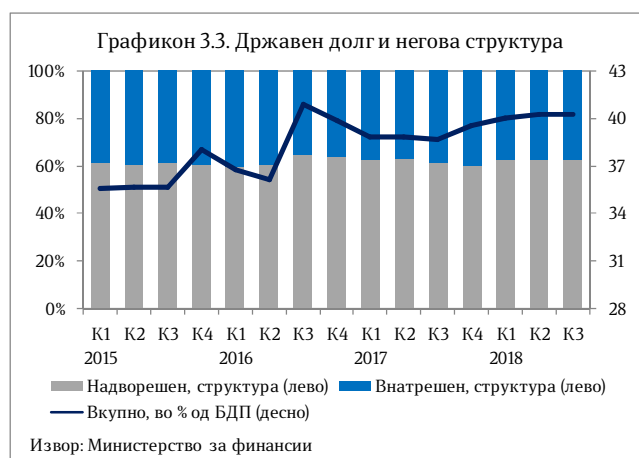
Субвенциите и трансферите имаат највисоко учество во вкупните расходи со 36,8%, а нивната реализација изнесува 23,0% односно извршени се 281 милион денари. Платите и надоместоците учествуваат со 33,6%, а за оваа намена реализирани се 257

милиони денари или 24,4% од планираното. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска (<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

3.5. Буџетски дефицит и државен долг

Во третиот квартал од 2018 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 2.470 милиони денари или 1,4% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 2.321 милион денари, односно 1,3% од кварталниот БДП.

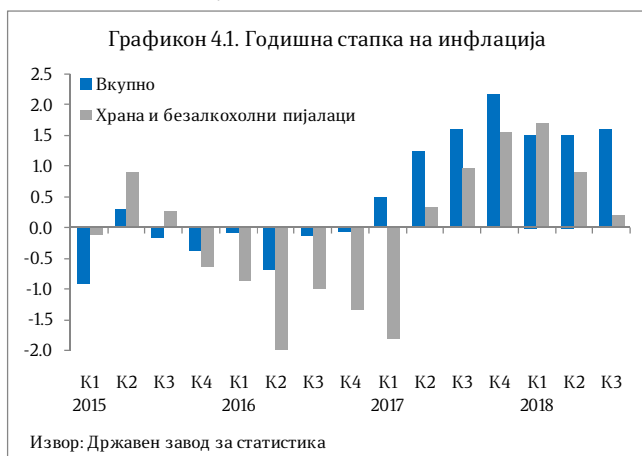
Вкупниот **државен долг** на крајот на К-3-2018 изнесуваше 40,3% од БДП и е непроменет во однос на К-2-2018. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-2-2018 е намалено за 0,2 п.п. и изнесува 62,4%, а учеството на внатрешниот долг

е соодветно зголемено за 0,2 п.п. и изнесува 37,6% од вкупниот државен долг.

4. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-3-2018 изнесува 1,6% на годишна основа, и

е за 0,1 п.п. повисока во споредба со К-2-2018. Растот на потрошувачките цени во К-3-2018 е резултат на зголемените цени во категориите: Транспорт од 10,3%, Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 4,9%, Рекреација и култура од 3,1%, Ресторани и хотели од 2,0%, Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од 1,4%, Комуникации од 1,0%, Здравје од 0,8%, Облека и обувки од 0,3%, Храна и безалкохолни пијалаци од 0,2%, Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,1% и Останати стоки и услуги од 0,3%. Пад на цените во К-3-2018 е

регистриран во категоријата Образование од 0,1%.

Во третиот квартал⁵ од 2018 година, Народна банка на Република Македонија ја намали **основната каматна стапка** за 0,25 п.п. од 3,0% на 2,75%, како резултат на континуирано поволните движења на девизниот пазар, кои покажуваат солидна надворешна позиција и стабилни очекувања на економските субјекти. Поволни се и поместувањата во депозитната база на банките, што исто така е сигнал за стабилни очекувања и доверба. Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во септември 2018 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари⁶ во К-3-2018 регистрираа раст на квартална основа од 1,9% (во претходниот квартал беше регистриран раст од 3,5%), како резултат на зголемувањето на готовите пари во оптек за 2,3% и на вкупната ликвидност на банките за 1,3%. Во однос на К-3-2017, примарните пари се намалија за 1,3% (во К-2-2018 беше регистриран пад од 2,5%), во услови на раст на готовите пари во

оптек од 5,2% и пад на вкупната ликвидност на банките од 8,3%.

Во К-3-2018, најтесната парична маса М1⁷ забележа зголемување од 5,5% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 2,0%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 2,4%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁸ на банките во К-3-2018 се зголеми за 2,4% на квартална основа, по растот од 2,8% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се зголемија за 2,6%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 1,4%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските и девизните депозити се зголемија за 4,0% и 0,1%, соодветно. Степенот на евроизација е намален за 0,9 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 40,6%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-3-2018 се зголеми за 0,4 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 28,2% (во К-2-2018 изнесуваше 27,8%), како

⁵ Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

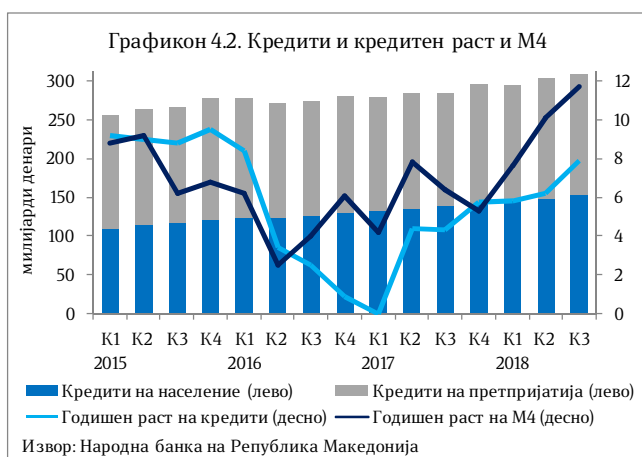
⁶ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁷ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

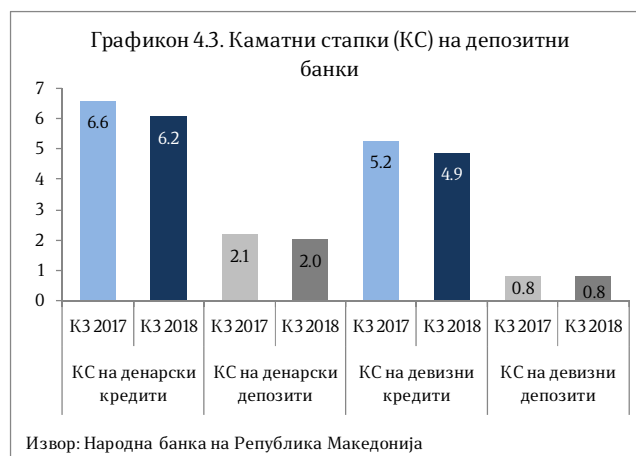
⁸ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

резултат на зголемувањето на долгорочните депозити за 3,7% во однос на претходниот квартал. Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа намалување од 0,8%.

Кредитната активност на банките кон недржавниот сектор во К-3-2018 забележа квартално зголемување од 1,8% (во претходниот квартал забележа раст од 2,7%), во услови на пораст на кредитите кон приватните претпријатија од 1,3%, додека кредитите кон домаќинствата се зголемија за 2,5%.

Од валутен аспект, денарските и девизните кредити во К-3-2018, споредено со претходниот квартал, се зголемија за 1,9% и 1,6%, соодветно. Според рочноста, долгорочните кредити во К-3-2018 во однос на претходниот квартал бележат раст од 2,3%, а краткорочните кредити се зголемија за 0,1%.

Каматната стапка⁹ на денарските кредити во К-3-2018 изнесува 6,0% и е намалена за 0,2 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-3-2018 изнесува 4,8% и е намалена за 0,1 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските депозити во К-3-2018 изнесува 2,0% и регистрираше пад од 0,1 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,78% и регистрираше раст од 0,02 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-3-2018 изнесува 5,2%, а на новоодобрените девизни кредити 4,2%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 1,7% и 1,0%, соодветно.

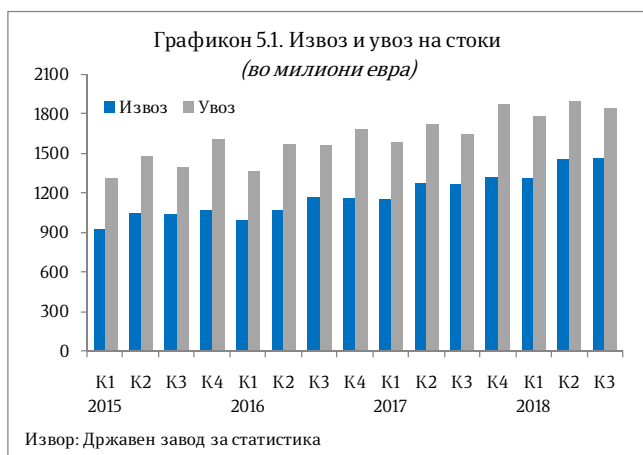
⁹ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешно трговска размена со странство во К-3-2018 изнесува 3.308,1 милион евра и бележи раст од 13,6% во однос на истиот квартал во 2017 година.

Извозот на стоки во К-3-2018 изнесува 1.463,1 милион евра и во однос на К-3-2017 бележи раст од 15,8%, додека во однос на претходниот квартал бележи раст од 0,3%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), позитивни движења во извозот во К-3-2018 во однос на истиот квартал во 2017 година се забележуваат кај:

- хемиски производи за 29,1% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата хемиски материји и производи за 78,8 милиони евра или 33,0%);

- машини и транспортни уреди за 19,3% (индустриски машини и делови за 24,5 милиони евра или 18,6%, електрични машини, апарати и делови за 24,2 милиона евра или 14,7% и друмски возила за 19,9 милиони евра или 38,2%);
- производи класирани по материјалот за 24,6% (железо и челик за 35,4 милиони евра или 33,2%);
- суровини освен гориво за 12,8% (метална руда и отпадоци од метал за 7,4 милиони евра или 14,9% и сирово ѓубриво и минерали, освен јаглен, нафта, скапоцени камења за 4,2 милиона евра или 31,9%);
- минерални горива и мазива за 55,2% (нафта и производи од нафта за 7,1 милион евра или 50,8%);
- производи за храна за 8,2% (овошје и зеленчук за 2,9 милиони евра или 6,7% и жита и преработки од жита за 2,4 милиони евра или 14,0%) и
- животински и растителни масла за 79,9% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 1,0 милион евра или 91,6%).

Негативно придвижување кај извозот се забележува кај:

- пијалаци и тутун за 17,9% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата тутун и производи од тутун за 13,1 милион евра или 22,6%) и

- разни готови производи за 4,6% (облека за 6,8 милиони евра или 5,8%).

Гледано **по економска намена**, во К-3-2018 раст на извозот е забележан кај следните групи производи:

- стоки за индустриски набавки за 117,5 милиони евра или 19,6%;
- транспортна опрема за 41,8 милиони евра или 26,2%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 27,7 милиони евра или 14,9%;
- горива и мазива за 12,2 милиона евра или 65,3% и
- храна и пијалаци од 5,9 милиони евра или 6,0%.

Намалување на извозот е забележано само кај стоки за широка потрошувачка за 5,2 милиона евра или 2,6%.

Увозот на стоки во К-3-2018 изнесува 1.845,0 милиони евра и е зголемен за 11,9% во однос на К-3-2017, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 2,4%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, позитивно придвижување на увозот во К-3-2018 во однос на К-3-2017 се забележува кај:

- минерални горива и мазива за 36,6% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата нафта и производи од нафта за 46,2 милиона евра или 39,9%);
- производи класирани по материјалот за 8,6% (изработки од неметални минерали за 22,3 милиони евра или 24,7% и обоени метали за 20,4 милиони евра или 9,2%);

- машини и транспортни уреди за 9,3% (електрични машини, апарати и делови за 28,3 милиони евра или 20,3%);
- хемиски производи за 17,0% (медицински и фармацевтски производи за 13,1 милион евра или 38,3% и хемиски материји и производи за 10,2 милиона евра или 24,1%);
- суровини освен гориво за 26,5% (метална руда и отпадоци од метал за 10,5 милиони евра или 45,6%);
- производи за храна за 3,4% (месо и преработки од месо за 2,2 милиона евра или 6,1% и млечни производи и јајца за 1,6 милиони евра или 11,4%);
- разни готови производи за 4,0% (монтажни згради; санитарни уреди за 1,2 милиона евра или 20,0%) и
- животински и растителни масла за 5,2% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 0,5 милиони евра или 4,7%).

Негативно придвижување на увозот се забележува само кај секторот пијалаци и тутун за 5,4% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата тутун и производи од тутун за 2,0 милиона евра или 18,2%).

Гледано **по економска намена**, во К-3-2018 раст на увозот е забележан кај следните групи производи, и тоа:

- стоки за индустриски набавки за 94,9 милиони евра или 11,5%;
- горива и мазива за 54,3 милиони евра или 34,5%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 24,5 милиони евра или 10,8%;

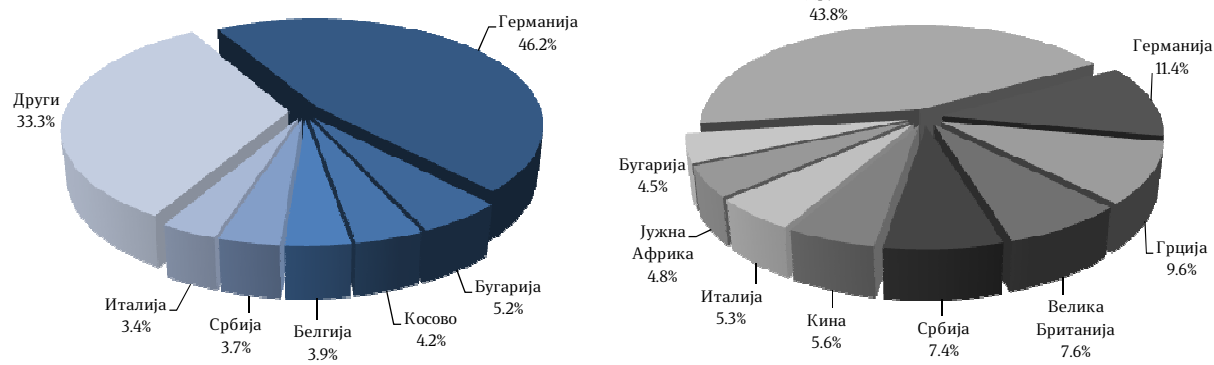
- стоки за широка потрошувачка за 17,3 милиони евра или 10,2% и
- храна и пијалаци за 6,8 милиони евра или 4,2%.

Намалување на увозот е забележано само кај транспортна опрема за 1,3 милиони евра или 1,2%.

Надворешнотрговската размена на Македонија со Европската унија (ЕУ 28)

во К-3-2018 е зголемена за 8,8% во однос на К-3-2017, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 69,7% и е намалено за 1,4 п.п. споредено со третиот квартал во 2017 година. Притоа, во К-3-2018 извозот на стоки учествува со 80,8%, а увозот на стоки со 60,8%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-3-2018

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

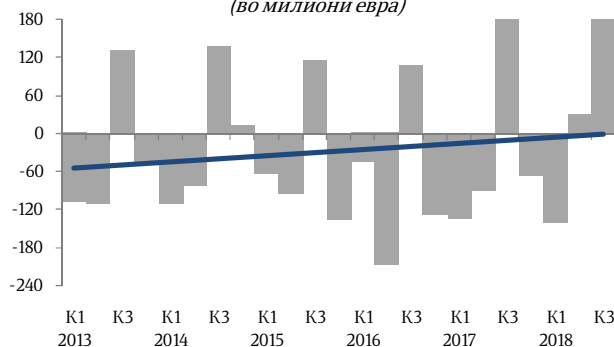
5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Македонија, во К-3-2018 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран суфицит од 202,2 милиона евра, што претставува 7,2% од кварталниот БДП, наспроти суфицитот од 7,3% од БДП забележан во истиот квартал од 2017 година.

Анализирано на годишна основа, суфицитот на тековната сметка во К-3-2018 е зголемен за 12,8 милиони евра, односно за 6,8%, што се должи на зголемувањето на позитивното салдо на сметката на секундарен доход за 2,0% и сметката на услуги за 1,6%, како и

стеснетиот дефицит на сметката на стоки за 2,3%. Спротивно влијание имаше продлабочувањето на дефицитот на сметката на примарен доход за 9,5%.

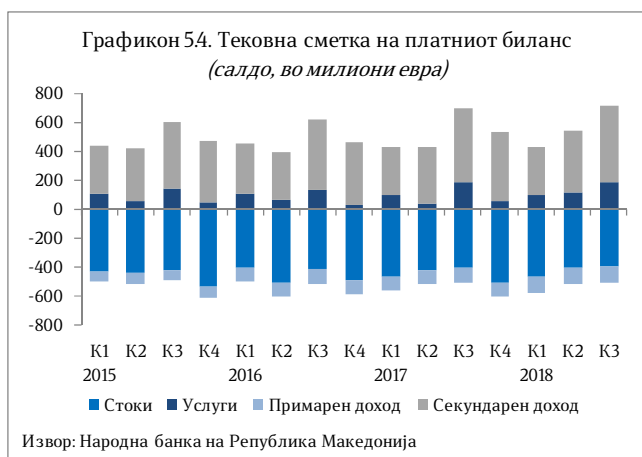
Графикон 5.3. Салдо на тековна сметка (во милиони евра)

Извор: Народна банка на Република Македонија

Во К-3-2018 **трговскиот дефицит** на годишно ниво е намален за 9,4 милиони евра, додека во процент од кварталниот БДП е стеснет за 1,4 п.п. на годишна основа, односно изнесува 14,1%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-3-2018 изнесува 186,1 милион евра и во однос на истиот квартал од 2017 година е зголемен за 2,9 милиони евра. **Трговската отвореност** на Македонија во К-3-2018 изнесува 128,3% од кварталниот БДП и во однос на К-3-2017 е зголемена за 7,7 п.п..

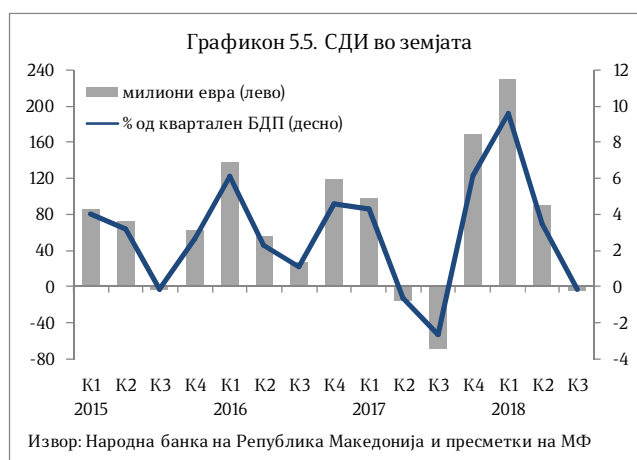

Сметката на **примарен доход** во К-3-2018 забележа дефицит од 111,2 милиона евра и истиот е проширен за 9,6 милиони евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-3-2018 изнесува 523,1 милион евра и на годишно ниво е зголемен за 10,2 милиона евра. Растот најмногу се должи на приватните трансфери, кои се зголемени за 29,2 милиона евра, а кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 98,5%. Официјалните трансфери се намалени за 19,1 милион евра и во сметката на секундарниот доход учествуваат со 1,5%.

Салдото на **капиталната сметка** во К-3-2018 е негативно и изнесува 0,04 милиони евра и во однос на истиот квартал минатата година е намалено за 3,0 милиони евра, што во целост се должи на намалениот прилив на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-3-2018 се негативни и изнесуваат 4,0 милиони евра, што произлегува главно од должничките инструменти, преку кои на нето основа има одлив од 55,6 милиони евра, додека по основ на реинвестирање на добивката и по основ на сопственички капитал е регистриран прилив од 27,0 и 24,5 милиони евра, соодветно.

Портфолио инвестициите во К-3-2018 изнесуваат 35,0 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2017 година се намалени за 4,6 милиони евра. **Останатите инвестиции** во К-3-2018 изнесуваат 74,5 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2017 година се намалени за 113,5 милиони евра. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 72,9 милиони евра,

трговските кредити и аванси 37,1 милион евра, додека сметката на заемите бележи негативно салдо од 35,3 милиони евра.

Девизните резерви на крајот на третиот квартал од 2018 година изнесуваат 2,7 милијарди евра и во однос на К-3-2017 се зголемени за 19,3%. Девизните резерви на крајот на К-3-2018 обезбедуваат 4,4-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.